DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v1.83

CZU: 339.727.22:620.9(478)

FINANCING THE ENERGY SECTOR

FINANȚAREA SECTORULUI ENERGETIC

MARCOCI Arina, studentă, specialitatea: Finanțe și Bănci
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 62 102 858
e-mail autor: marcociarina579@gmail.com

Abstract: *This study examines the financing of the energy sector during the period 2020–2024, highlighting the impact of investments on ensuring energy security and supporting economic expansion at both national and global levels. The relevance of the research is determined by the energy crises characterising the analyzed period, tariff fluctuations, and the imperative transition toward sustainable energy, which have collectively driven the increase of financial resources allocated to energy infrastructure. The primary objective of the paper is to assess the sources of funding, the dynamics of investments, and the transformation trends within the energy sector.*
Key words: *Energy sector financing,investment allocation, security of supply, infrastructure development, external financial resources*
JEL CLASSIFICATION: G0, Q4, P28, Q42, Q5.

INTRODUCERE

Sectorul energetic reprezintă un domeniu strategic al economiei, iar dezvoltarea acestuia depinde în mod direct de volumul și distrubuția resurselor financiare alocate. Finanțarea acestui sector este orientată spre sporirea eficienței, modernizarea infrastructurii electroenergetice, extinderea interconectărilor electrice și integrarea surselor de energie regenerabilă. În Republica Moldova, aceste orientări sunt implementate atât prin investițiile realizate de titularii de licență al acestui sistem, cât și prin proiecte finanțate de instituțiile financiare internaționale.

Importanța cercetării rezidă în analiza surselor de finanțare și a investițiilor realizate în perioada analizată, întrucât acestea reprezintă pilonul fundamental în evoluția durabilă a sectorului energetic. Examinarea proiectelor implementate, precum și a activităților realizate de operatorii de transport, distribuție și furnizare a energiei electrice, scoate în evidență direcțiile primordiale de alocare a resurselor financiare și modulde repartizare a acestora.

Obiectivul studiului constă în identificarea principalelor surse de finanțare, analiza investițiilor realizate de titularii de licență, precum și interpretarea datelor privind alocarea resurselor disponibile în perioada anilor 2020-2024. De asemenea cercetarea are scopul de a contura particularitățile și evaluarea contribuției investițiilor în funcționalitatea acestui sector strategic.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Prin examinarea actelor normative, constatăm că sectorul energetic din Republica Moldova este susținut prin programe dedicate optimizării energetice, interconectării rețelelor și mecanisme de sprijin oferite de partenerii externi. Informațiile publicate de Centrul Național pentru Energie Durabilă indică faptul că programul Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial (FEERM), lansat în anul 2024, urmărește mobilizarea unor resurse destinate renovării energetice a blocurilor locative (CNED, 2024). Mecanismul de finanțare prevăzut în cadrul programului presupune acoperirea unei părți semnificative din costurile lucrărilor, diferența fiind suportată de proprietari.

Pe de altă parte, datele furnizate de Ministerul Energiei al Republicii Moldova evidențiază orientarea finanțărilor externe către dezvoltarea infrastructurii de transport al energiei electrice. În cadrul acestor inițiative se regăsește proiectul de interconectare dintre Republica Moldova și România, care presupune construcția liniei electrice aeriene de 400 kV Bălți–Suceava. Din această perspectivă, implementarea proiectului contribuie la extinderea posibilităților de import al energiei și la integrarea treptată a sistemului energetic național în piața europeană (Ministerul Energiei, 2026).

Una dintre cele mai ample inițiative din perioada analizată este proiectul „Securitatea Energetică a Moldovei", finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională. Acesta urmărește îmbunătățirea cadrului de reglementare, creșterea stabilității și integrarea surselor regenerabile în mixul energetic național. În același timp, programele implementate cu sprijinul instituțiilor financiare internaționale, precum Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), sunt orientate către sporirea performanței energetice a clădirilor publice și aplicarea unor soluții moderne de eficiență energetică (CNED, 2024).

Evaluările realizate de Expert-Grup subliniază rolul determinant al finanțărilor externe în susținerea transformărilor din sectorul energetic al Republicii Moldova. Rezultatele acestor analize evidențiază că implicarea partenerilor internaționali contribuie la accelerarea implementării proiectelor energetice și la consolidarea capacităților instituționale. În acest sens, informațiile examinate confirmă faptul că sprijinul extern are un impact semnificativ asupra dezvoltării sectorului energetic, facilitând realizarea investițiilor și îmbunătățirea funcționării sistemului pe termen lung (Expert-Grup, 2015).

Pentru investigarea mecanismelor de finanțare ale sectorului energetic din Republica Moldova, cercetarea s-a bazat pe un ansamblu de metode științifice care au permis structurarea și interpretarea datelor analizate. În prima etapă, documentarea teoretică a presupus examinarea rapoartelor oficiale, a actelor normative și a materialelor publicate de instituții naționale și organizații internaționale implicate în susținerea proiectelor energetice. Această abordare a facilitat identificarea programelor de finanțare, a obiectivelor investiționale și a volumului resurselor alocate pentru dezvoltarea infrastructurii energetice.

Tabelul 1. Finanțarea externă a sectorului energetic din surse externe (proecte)

An	**Proiect**	**Instituția finanțatoare**	**Obiectivul investiției**	**Suma**
2022	Proiectul Securitatea Energetică a Moldovei	USAID	Consolidarea securității energetice și integrarea cu piața energetică europeană.	$144,78 milioane
2022	Proiectul Eficiența energetică în Republica Moldova	BEI, BERD, NIP	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice	76,9 milioane EURO
2024	Interconectarea rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza II	BEI, BERD, UE prin intermediul unui grant alocat în cadrul Platformei de Investiții de Vecinătate.	Construcția linii electrice aeriană 400 kV Bălți-Suceava	77 milioane EURO
2024	Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul Rezidențial din Moldova (FEERM)	CNED+ UE	Finanțarea renovării energetice a sectorului rezidențial și reducerea consumului de energie.	1,4 miliarde lei

Sursa: elaborat de autor în baza informațiilor preluate din surse

Datele prezentate în tabel indică o evoluție neuniformă a investițiilor externe în sectorul energetic al Republicii Moldova. În anul 2022 în sectorul energetic sunt înregistrate finanțări de

144,78 milioane dolari SUA și 76,9 milioane Euro, ceea ce denotă un nivel mai ridicat al resurselor atrase comparativ cu anul următor analizat (ANRE, 2024). În anul 2024, proiectul de interconectare dispune de 77 milioane euro, valoare apropiată de finanțarea de 76,9 milioane euro, ceea ce arată o menținere relativ constantă a investițiilor de dimensiune medie.

În același timp, suma de 1,4 miliarde lei reprezintă cea mai redusă alocare dintre proiectele analizate. Comparativ cu valorile exprimate în dolari și euro, această finanțare este inferioară, ceea ce indică o diminuare a volumului resurselor pentru acest program. Astfel, evoluția datelor arată că investițiile externe sunt mai consistente în cazul proiectelor exprimate în valută, în timp ce finanțarea în lei are o dimensiune mai redusă raportată la celelalte alocări.

Pentru a analiza imaginea investițiilor în ansamblu, sunt prezentate în continuare investițiile realizate de titularii de licență din sectorul energetic, evidențiate prin cheltuielile operatorului de transport, ale operatorilor de distribuție și ale furnizorilor serviciului universal în perioada 2020–2024, exprimate în mii lei.

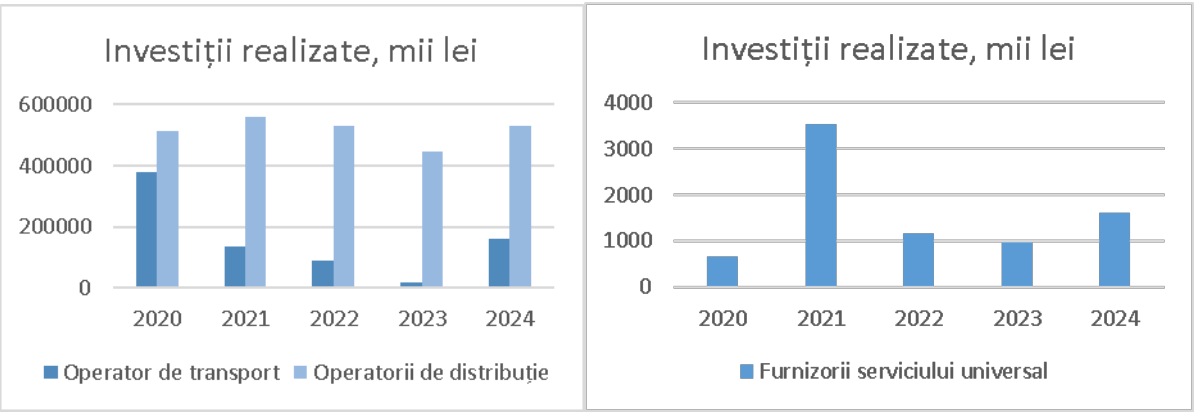

Figura 1. Investițiile titularilor de licență (2020-2024)
Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor anuale (ANRE, 2020–2024)

Datele analizate evidențiază evoluții diferite ale investițiilor în perioada 2020–2024. Operatorul de transport înregistrează o scădere de la 380392 mii lei în 2020 la 16753 mii lei în 2023, urmată de o creștere la 161540 mii lei în anul 2024. Operatorii de distribuție mențin valori relativ stabile, variind între 514927 și 557970 mii lei, cu un minim de 443978 mii lei în anul 2023. În cazul furnizorilor serviciului universal, investițiile au crescut de la 656 de mii de lei în anul 2020 la 3521 de mii de lei în 2021, după care se observă o tendință de scădere, atingând un nivel de 1601 de mii de lei în 2024.

Anul 2025 se caracterizează printr-un consum final brut de energie electrică ridicat, iar 24,5% a fost acoperit din surse de energie regenerabilă (SER). Creșterea ponderii energiei electrice din SER a fost determinată de numărul sporit al producătorilor de energie electrică din SER, în special din energie solară și eoliană, cât și de evoluția capacității totale instalate la nivel de țară (Ministerul Energiei, 2026).

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Rezultatele analizei accentuiază faptul că finanțarea sectorului energetic în perioada 2020–2024 este caracterizată printr-o dependență ridicată de resurse externe și printr-o distribuție inegală a investițiilor între segmentele sistemului energetic. Se remarcă predominanța proiectelor finanțate în valută, orientate spre infrastructură și interconectare, în timp ce unele programe interne au o capacitate financiară mai limitată. Totodată, dinamica investițiilor indică existența unor dezechilibre între operatorii sectorului, ceea ce reflectă o dezvoltare neuniformă a acestuia.

În acest context, se impune orientarea politicilor publice spre diversificarea surselor de finanțare, prin stimularea investițiilor interne și atragerea capitalului privat, astfel încât dependența

de finanțările externe să fie redusă treptat. Este necesară și o distribuție mai echilibrată a resurselor între componentele sectorului energetic, cu accent pe dezvoltarea infrastructurii de transport și pe creșterea investițiilor în segmentul de furnizare. Consolidarea cadrului instituțional și îmbunătățirea mecanismelor de implementare a proiectelor pot contribui la utilizarea mai eficientă a fondurilor disponibile. Extinderea programelor de eficiență energetică și susținerea tranziției către surse regenerabile trebuie să rămână priorități strategice, având în vedere rolul acestora în asigurarea securității energetice și a dezvoltării durabile pe termen lung.

REFERINȚE:

1. ANRE (2020-2024). *Rapoarte de activitate* [Online]. Disponibil la: https://anre.md/raport-de-activitate-3-10
2. Accesat la 5 aprilie 2026.
3. ANRE (2024). *Proiecte și programe externe* [Online]. Disponibil la: https://anre.md/proiecte-si-programe-externe-3-435 Accesat la 7 aprilie 2026.
4. CNED (2024). *Fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial* [Online]. Disponibil la: https://cned.gov.md/ro/feerm Accesat la 7 aprilie 2026.
5. CNED (2024). *Proiectul eficiența energetică în Republica Moldova* [Online]. Disponibil la: https://cned.gov.md/ro/content/proiectul-eficienta-energetica-republica-moldova Accesat la 7 aprilie 2026. Expert-Grup (2015). *Sectorul energetic în contextul Acordului de Asociere cu UE* [Online]. Disponibil la: https://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1071-na%20protectiaconsumatorului/1071-na%20protectiaconsumatorului Accesat la 7 aprilie 2026. Ministerul Energiei (2026) [Online]. Disponibil la: https://energie.gov.md/ro/content/incepe-faza-doua-proiectului-de-interconexiune-dintre-republica-moldova-si-romania-cu Accesat la 9 aprilie 2026.

Coordonator ştiinţific: BUȘMACHIU Eugenia, doctor conferențiar universitar
Academia de Studii Economice din Moldovei
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 (69988588)
e-mail: busmachiu.eugenia@ase.md